

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32.

H I R D E T É S I D I J:

Árszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A város emelkedése, szépülése.

Nem tartom feleslegesnek ugyanarról a dologról szólni még egyszer, a melyet egyik mult számunkban más czim alatt olvashatánk.

Városunk ábrázata egy idő óta emelkedik, nem rohamosan ugyan, de a csak mozaikszerűnek látszó haladás is a régi jó időkhöz viszonyítva, mind megannyi óriási lépés. Hiszen egyike az ország legrégebb városainak, sőt talán egyedül van, mely legeslegtovább, csaknem a mythologia természetű hajdankorig viszi fel eredetét. És mennyit haladott a nagy idő alatt? Bizony alighanem volt olyan a hunok korában is, mint most csak alig ezelőtt 7—8 évvel. Az igaz, hogy volt része bővön a zimankós időben a történelem sötét napjaiból: pusztította török-tatár eleget, — nyargalt utczáin kurucz és labancz. Azonban mindannyiszor csak megfogyva, de törve nem, a mesebeli szörnyként újult és megkészesedett erővel állhatott volna talpra, mindannyiszor, de ezt nem tette egyszerűen; talán nem volt meg a kellő rugékonyság, megelégedett az egyszerű „élni” mindenhatóságával.

Csodálatos pedig, mert az emelkedésnek a hathatós eszközei állottak mindig és állanak ma is rendelkezésére. Maga az elnyomatás jó rugója a nemes reakciónak; terjedelmes és dús gazdasági földjét hegy völgy öleli át; bora, buzája jó; van áldásos folyóvize, vannak gyógyhatású temérdek sóstavai, a föld

gyomrában bányája, egészséges ózondús levegője, szellemi táplálékul legendát, mesét és történeteket regél egyfelől a híres hegyhasadék, másfelől a Decebal csatasíkja — a keresztes-mező.

Mi az oka tehát a késlekedésnek? Nem lehet mást gondolni, mint a nép lelkében gyökerező ósiséget — a conservatizmust, a tágasabb körű szellemi élet rugékonyságának hiányát, az elzárt-ság miatt az összehasonlítást nem ismerő s így a csak könnyebb szerrel megszerzhető anyagi élvezettel járó életet, — azt a csendes megnyugvással járó gondolkodást, hogy: ha sokkal tiszteletreméltóbb nagyapáink szépen megélhettek így, miért ne érhetnők be evvel mi is?

Pár év óta látjuk azonban, hogy a szellemi irány mintha más fordulatot vett volna. Itt-ott élénk fellendülését tapasztaljuk a városnak — még az egyesek részéről is építkezés és más tekintetekben. A város kormányzásának irányelvi helyes módokat jelölnek ki, eltérve a régítől, főleg a leendő építkezéseknél, az egyöntetűség és a veszélytől mentesség érdekében. A fürdőknek, úgy a sóstavak, mint a folyó partján, ez isten adományának javunkra való felhasználására kényelmesebb és nagyobb szabású eszközök ígérkeznek. Ígérkezik továbbá „Polgármesterünk tervei”-ben testi és lelki gyönyörűségünk kielégítésére az eddig megtettek kivül közttereknek, kopár domboldaloknak befásítása, vízvezetékek, szegényház létesítése stb.

Mind olyan dolgok, melyekből látszik, hogy a város vezetője a hagyományos szellemmel szakított, hogy a művésziesebb élet fundamentumait rakosgatja, hogy a pénzt nem tekinti többé célnek, hanem helyesen eszköznek.

Nem késünk azonban ezeknél még nagyobb elismerésül betudni azt, hogy ilyen és hasonló dolgok kivitelénél nem kicsiny közönnyel, sőt egyenes ellenvetésekkel kell megküzdenie. De „tudod, a ki megindult” . . .

Plyenek láttára jogosult reménnyel tekintünk ama sötét kőfalakra is, melyek a „Kastélyban” komorkodnak s a letűnt századokra emlékeztetnek. Nem azért, mintha kívánatos volna, azokat rögtön lerombolni. Aggasztólag tekintünk inkább azokra a korhadt fedelű házikókra, melyek tömötten egymásba ölelkezve szerénykednek a kőfalak tövében. Eltekintve e kunyhók éktelenségétől, veszedelmek csiráját rejtik magokban — egy könnyen kiűthető tűzvész esetén.

A város e részének valami módon való megváltoztatását kívánja egyfelől az aestetika, de kívánja másfelől az egészségügy, a vagyon- és életbiztonság.

Jó reménnyel kell tekintenünk — ha már a „Kastély”-ban vagyunk — arra a nagy épületre is, a melyet istenházának neveznek. A régidőtől tornyatlanul álló templom várja az öt megillető diszt és méltóságot. Kizárólag az egyház dolga ez, de a város emelkedésével van összeköttetésben, s hogy eddig fel nem

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

A milliósos.

— Kettős história —

(13) Zschokkétól — fordítja b—y.

A g y ö z e l e m.

„Az ügyébe való kereskedőnek a legkisebb alkalmat sem szabad elszalasztani,” szólott.

Nyolcz nap mulva meglett csinálva a városár. Romanus nyert benne egy ezerest. Teljesen jókedve volt; maga ment Kázmérhoz jelentést tenni.

„Nós — így szólott — megint jó barátok lehetünk!” s belémosolygott a kabátja ujjába.

„Semmit sem kívánok szivesebben én is Romanus úr!” felel neki Kázmér élénken. „Teljesítse csak kívánságomat. Tegyen boldoggá engem és leányát.

„Arról szó sem lehet Morn úr! Nem mondtam én önnek, hogy édesapja miatt lettem föld koldussá, mint a templom egere?”

„Nó még sem olyan szegény.”

„Koldus, teljesen koldus! Ön most már gazdag ember lett. Ha az igazi nemességnek csak egy szikrácskája volna önben, a könyörületnek csak egy szemerkéje: azonnal kipótolná, a mit apjában vesztettem.”

„És aztán?”

„És hálás lennék ön iránt.”

„És a lánya?”

„Igen! és a kamatot hét év óta?”

„És ha az is meg lesz?”

„Nó akkor elmondanám az egész városban, milyen derék ember ön.”

„És Károlinát?”

„Éppen jó, hogy eszembe jut, ne felejtjük el, én nyolczezer tallért adtam atyjának aranyban! Oh uram! teljes értékű Lajosaranyok! és Károlina! Láttá volna csak! Isten bocsása meg minden bűnömöt, nem szoktam átkozódni, de mindig szemeim előtt vonulnak el, ha rá gondolok.”

„És ha én most önnek 15 ezerest tennék le az egyetlen Károlináért?”

„Melyik Károlináért?”

„A leányaért.”

„Engedelmet kérek, a kamatok felmenek két ezerre.”

„És ha e két ezeret sem tekinteném semminek, ha Károlinát nekem adja?” . . .

„Ön tréfál Morn úr! lássa egy kevésre nekem is szükségem van. Sok adósságot kellett csinálnom.

Atyjának bukása engem is tönkre tett. Leánnyal semmit sem tudok adni, csupán a mi rongy rajta van.

„És ha én azzal is megelégszem?”

„Akkor, előbb megkérdem a leánytól.”

Romanus eltávozott. Morn tánczolt. Megittasultan borult a Dunkán nyakába és sirt az örömtől. Dunkán vele sirt.

Drájlében meg volt véve. A nyolcz nap le sem telt, s a szép Romanus leány Mornné lett. Önként értetődik, hogy Dunkán kényelmes szobát rendezett be a kedves fiatal párnak.

Á p r i l i s e i s e j e.

„Hadd legyen a tréfa teljes!” mondá az angol. „Az egész város meghajol előttem, édes barátom; barátságodért maga az udvar eseng.

A kártyát most fordítsuk meg.

Most szegényembernek nyilvánítlak ki. Légy segítségemre. Aztán nézzük meg az új arczokat. S ha jóllaktunk véle, hagyjuk itt, menjünk magányba, Drájlébenbe.

„Wölpern bárót már megnyertem tervem kivitelére. Még a vén zsúgorit, apósodot is meg kell fenyitenem zsidóskodásáért. Megérdemli.”

Az egész rezidenczia csakugyan meghajolt a brit kifejezése szerint, a új milliósos előtt.

Hiszen amaz emberek közül, kik gyerekségüktől fogva megszokták, hogy a pénzt, pompát és a kényelmet mindennél többre becsülik, ez k. közül kicsoda állhatna meg az irigylésre

épült a torony, egészen megérthető okok beszélnek róla. A kálvinista egyház ügyei most azonban olyan kezekben vannak, kiknek jóra valósa kezeskedik arról, hogy az elmulthatatlan jó ügy teljese-
désbe megy.

Midőn az egyház önmaga iránt teljesíti, e nemű kötelességét, a város előkelőségét is munkálja.

Több ilyenmü egyes dolgok felem-
litése, melyeknek külön-külön tárgyalását szakaszok vehetnék igénybe, nem tartjuk jelentéktelennek azért is, mert közös emberi gyarlóságunk az indolentia.

Szolgáljanak e sorok először is az indolentia enyésztesére, másodsor üdvözlétül azoknak, kik az indolentiából kibontakozva új aerát jelölnek ki városunk fejlődésének történetében.

B. Gy.

A dalkör ügye.

Torda, 1891. június 25.

Tekintetes szerkesztő úr!

Becsés lapjának folyó évi 21-ik számában a tordai dalkör gyűléséről szóló tudósítás befejezésében egy oly esemény állítatik, melynek elhallgatása mélyen sértené a dalkörnek azon érdemes tagjait, a kik vállvetve, egyesült erővel tudtak oda hatni, a közel multban is, hogy dalkörünk a hazában ismeretes névre tett szert és a versenyből megkoszoruzva jött ki.

Sértené még a most jelzett befejezésnek elhallgatása a dalkör azon tagjait, kik keblükön viselve a dal ügyét, annak egy újabb lendületadásáért fáradozva, — munkálkodásuk e szerint úgy tűnne fel, mint a vizbefuló végvergődése.

Szives engedelmével a tekintetes szerkesztő urnak bátor vagyok kijelenteni, hogy a tordai dalkör működő-tagjaiban a dal iránti buzgalom, nem is indult hanyatlásnak, még a m.-ujvári gránát-fuszujkás bankett sem volt képes megtörni a dal iránti kedvet és ügybuzgalmat, pedig ott, tetszik tudni kérem, azon a fiascon, melyet nem tudom ki „érdemének“ tulajdonithassak, megtörhetett volna a legnagyobb lelkesedés és ügybuzgalom is.

Edzett harcosok voltak a tordai dalkör tagjai és mint ilyenek, csupán azon okból bocsátották ki a tudósításban jelzett szép eredményre vezető felhívást, hogy jobban megizmosodva újabb zeneéért és lelkesedni tudó tagokkal, szolgáljon a dal ügyének, büszkén lobogtassa fenne megkoszoruzott lobogóját, épp oly méltón arra, mint a ki szerezte azt.

méltó ifju előtt, kinek egy milliója van, a legszebb jószága és a legszebb hülgye van, hogy a tiszteletteljes félelem és csodálkozás fontosságával meg ne görbitené méltóságos derekát? Mindenki huzódott Morn urhoz; minden ajak nemesnek hirdette, anélkül, hogy nemesleveléről kérdezősködött volna. Miniszterek, kamaraurak; grófok hívták meg ünnepélyekre.

Maga a fejedelmi familia belső barátságban volt vele, Kázmérnak az ő fiatal szép hitvesével volt becsülete, bemutatták ő felségének, ki kegyteljesen tarsalgott vele. Kázmérnak természetesen mindeme tisztelethajlongások és istenitések nem hízelték. Tudta, látta, hogy mindezek nem neki szólanak, hanem vélt gazdagságának.

A nagyok és kicsinyeknek eme becézgetéseiben, az emberek aljasságának netovábbját látta, azon embereknek, kik nem azért becsülik és szeretik az embert, a mi, hanem azért, a mije van. De egy kis időre erőt kelle vennie magán, míg eljátszanak még egy tréfát, melyet Dunkán barátja kívánt.

„De én el nem tudom viselni ezt!“ mondá Kázmér neki. Ez akkor volt, mikor az említett szavakat mondá Dunkán, hogy: „a tréfának teljesnek kell lenni. Megint szegénynek adlak ki.“

Tehát nem a vizbefuló utolsó vergődése volt a jelzett felhívás kibocsátása, hanem a megizmosodni akaró gladiátoré.

Egy ujonez.

H I R E K.

Felhívás előfizetésre.

Folyó évi július hó 1-én új előfizetést nyitunk lapunkra.

Öt hónapja mult, hogy lapunkat alapítottuk, s ez idő alatt bő alkalmunk nyílt annak bizonyítására, hogy betölteni igyekeztünk azt a helyet, melyet egy megyei lapnak a magyar sajtó terén hivatása betölteni.

Lapunk előfizetői számáról számra örvendetesen szaporodtak, mi arról győződött meg, hogy az irány, melyet követünk, a helyes irány.

Ezt fogjuk követni jövőre is s egy-szersmind örömmel tudatjuk olvasóinkat, hogy a több oldalról kifejezett óhajtásnak engedve, július 1-től fogva **lapunk minden számához állandóan egy képes és szépirodalmi mellékletet adunk**, melynek első, július 5-re eső számát — tájékoztatás végett jelen előfizetési felhívásunkkal kapcsolatban mai számunkhoz mellékeljük.

Mellékletünk minden száma a közélet egy-egy jelesét és a kiválóbb eseményeket művészi kivitelű képekben fogja bemutatni, ismerteti fogja a művészet remekait, az ország nevezetesebb városait, a középületeket, s ezen kívül eredeti és irodalmi színvonalon álló közleményeket, regényt, novellákat, ismeretterjesztő és tárczacikkeket, költeményeket, történelmi és társadalmi adomákat, fejtörő talányokat stb. fog tartalmazni; szóval gazdag szellemi élvezetet fog nyújtani.

És a rendkívüli anyagi áldozatokkal szemben, melyekbe lapunknak ez ujtás kerül, megelégszünk azzal, hogy az „Aranyosvidék“ előfizetését éppen csak annyival emeljük, a mennyit olvasóink bizonyára szívesen fognak áldozni, hogy az új vállalat nagymérvű kiadásaiért legalább kis részben kárpótoltassunk.

Már az utolsó márcziusi napokban Dunkán a kávéházakban lecsüggesztett füvel járt szomorú arczyonásain bágyadság ült, s megint mély gondokba merülten beszélt itt-ott rosz hirt hozó levelekről, melyeket Angliából küldöttek, hogy a Morn rettenetes nyereségének legnagyobb részét rettenetes veszteség érte, semmivé lett. Össze kell húznia magát. Nagy szerencséje azonban, hogy itt a rezidentiában hatalmas barátai vannak. Wölpern báró ide s tova futkorázott, s bizonyos volt benne, hogy a jószág eladásával csehül áll, Morn nem tud fizetni. Dunkán már árulgatta (tettetésből) ennek és annak a pompás fogatot. A vendéglőben a szállást felmondották. Mindez a villám gyorsaságával terjedt el, s száz alakban szivárgott ki gonosznyelveken a rezidentiából.

De április elsején minden kétséget kizáró nyilvánossága lett a Morn elszegényedése, pedig ezen a napon a nélkül is szokott az ember kételkedni már a dátum miatt is, minden tudósításban. Morn már korán megjelent mindenik barátjánál, részint kölcsönért, részint kezességért, részint, hogy a fejedelemtől egy jövedelmes állást kérjen. Mindazok, kik őt ezelőtt 24 órával a barátság melegségével halmozták el, most gyöngéd ülésükben csaknem megfojtották, elnémultak, s a dolgok ilyenén

Az „Aranyosvidék“ előfizetése f. évi július 1-től a következő lesz:

Negyed évre 1 frt 50 kr.

Fél évre 3 frt — kr.

Egész évre 6 frt — kr.

Mindezek után tisztelettel kérjük előfizetőinket, miszerint lapunkat ismerőik körében terjeszteni, s az előfizetési összeget (legcélszerűbben postai utalványon) mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

AZ „ARANYOSVIDÉK“
szerkesztősége.

— **Időjárásunk** a lehető legszeszélyesebb. A napfényes időjárást mindegyre zápor, vihar váltja fel, úgy annyira, hogy legöregebb embereink sem emlékeznek hasonló változatos júniusra, folyó hó 24-én Uj-Torda egy részét ismét jég érte, s inkább a kertekben tett kárt. Ugyanaz nap a túri határon is tetemes kárt okozott a jégverés.

— **Betegh Miklós** volt főispáni titkár, mint a m.-ludasi járás közelebről megválasztott főszolgabírája hivatalát folyó hó 27-én foglalta el. 24-én kedélyes bucsú-vacsorát rendezett közelebbi ismerőinek a „N a p“-vendéglő helyiségében

— **Változások** a tordai pénzügyigazgatóságnál. A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter úr K i s s Gábor m. kir. számtisztet a sz.-udvarhelyi m. kir. pénzügyigazgatóságához helyezte át, ugyanakkor helyébe Kovács László díjas számgyakornokot III. oszt. számtiszté, Ábrahám Győző díjtalan számgyakornokot díjas számgyakornokká nevezte ki. Részünkről gratulálunk az igazán megérdemlett kitüntetésekhez.

— **Országos vásárunk** a héten folyt le nem a legjobb eredménnyel. Idegen kereskedő kevés jelentkezett. A szarvasmarha páj: 260—380 frtig volt. Ló 360 drb kelt el. A gyapju métermázsáját 38 frtól 50 frtig vásárolták.

— **Hangverseny.** R á k János a helyi zeneegylet jeles karnagya, folyó év aug. hó 2-án, mint előző években is, — tanítványai előmenetelét feltüntetendő, hangversenyt rendez. Ertesülésünk szerint tanítványain kívül a közreműködésre szerencsés volt megnyerni. Balogh Ilona és Balogh Lenke kisaszonyokat Bányabükről, Fosztó Aranka k. a. és Abt Sándor urat Tordáról, a kik zongora, cimbalom és énekrészleteikkel mindenestette csak növelni fogják a hangverseny sikerét. Nem először rendez a derék karnagy hangversenyt, s így már alkalmunk volt meggyőződni azon kiváló szakértelem és szorgalomról, a melylyel úgy a zongora, mint a hegedűben tanítványait oktatja. Az, hogy a hangverseny tánczcal lesz egybekötve, bizonyosan a fiatalság érdeklődését is magával hozza. Felesleges lesz talán lapunk olvasó érdemű közönsége figyelmét ez érdekesnek ígérkező estélyre felhívni.

megváltozásán megrettentek. Némelyek udvariságból sajnálkoztak, mások hidegen mentegődöztek, mások kárörvendő vicczel vigyorogtak tündéri gazdaságának eltünésén, de egyiknek sem volt számára pénze, kezessége, vagy ajánlata. A Bitterblatték házában egy nagy vacsora és tűzijátékkal egybekötött bál elmaradt, a melyre ezelőtt 24 órával még Morn is meg volt hiva, hitvesével együtt.

Legrosszabb volt az öreg Romanusnak, kihez egy elsőrendű ügyvéddel jött Wölpern báró, s követelte tőle, mint Drájlében alvállalkozójától, hogy biztosítsa a fizetést. Romanusnak nem volt írásbeli tanuja, de hogy az üzletben siettesse, s hozzá még nyerjen is, csak úgy szóval megígérte, hogy szükség esetén lesz ő kezes, s kifizeti.

Csakhogy ő magában nem így gondolkozott ám. Ilyen esetről nem is álmodott. Az angliai szerencsétlenség hirharangjának már a szele is lelki aggodalmakat okozott neki. S ha kérdezősködött Morntól, ennek kitérő feleletei aggodalmát, bujást éppen nem enyhítették. Most pedig előállott Wölpern az ügyvéddel. Már éppen nem kételkedhetett veje elszegényedésében. Most szólítják fel érte a megígért fizetésre. A szívébe nyilallott.

Estére már belehalt a zsupori.
Mert orvost egyáltalán nem türt meg.
(Vége következik.)

— **Iskolai vizsgák.** Junius 21-én volt az ó-tordai ev. ref. elemi fiiskola nagyszámú gyerekeinek vizsgája a templomban. Az érdeklődő szülők gyönyörrel hallgatták a gyerekek élénk feleleteit, s jeles tanítójuk, Bülni István tiszteletére vacsora áldomást rendeztek az iskolahelységben, mely kedélyes hangulattal az éjféli utáni órákig nyult, s fontosabb megbeszélés tárgya volt a szűk iskola helyiség megnagyobbítása, mely így a nagyszámú gyerekek befogadására elégtelen, s felette káros hatással van az egészségre. Ugyancsak 21-én végződött be a tornavizsgával, s bezáró-ünnepély a polg. leányiskola cenzurája is igen szép számú közönség jelenlétében. Már kevesebb érdeklődőtől látogatva folytak le 22-től, hétfőtől szombatig a polg. fiiskola és a gymnasiális osztályoknak, valamint az elemistáknak vizsgálataik. Szombaton délelőtt volt a bezáró ünnepély, melyen egyszersmind Varga Dénes igazgatótanár átnyújtotta a jobb tanulóknak megszavazott jutalmi díjakat is. A báró Kemény György, volt főispántól évenként felajált két (10 frankos) aranyat Solymosi Károly IV. oszt. és Kálmán János III. oszt. tanulók nyerték el, mint a kiknek magyarnyelvtani dolgozataik a leghelyesebbek valának. Az unit. egyházi alaphoz az egy frtos ezüst tallért pedig Léta Gábor V. oszt. tanuló. Osztottak ki továbbá még a jobb tanulóknak a következő könyvekből: a az ingremiátusoktól adott „Torda város és környéke” cz. műből 10 darabot, K. Weresz Sándor, lapunk szerkesztőjétől ajándékozott 16 drb „Torda őcsaládai” művéből 10 darabot (6 drb a leányiskolában osztatott ki) és Borbély György tanártól felajált két diszkötésű sportkönyvet („K. A. C. III. évkönyve”). Sipos K. az „Aradi vértanúk” albumát, s a tornavizsgán Jenei Aladár és Orel Géza nyertek tallért és diszkötésű könyvet. Végül az igazgató lelkes szavak kíséretében bocsátotta a szülői karok közé a múzsa fiakat. Vasárnap, 28-án van az ó-tordai leányiskola vizsgája, Mezei András vezetése alatt és az új-tordai fiu- és leányiskolák vizsgái is véget érnek akkor, s szeptemberig csend lesz a falak között.

— **Értesítés.** Az új-tordai ev. ref. elemi fiiskolában az 1890/91. tanévi záróvizsga folyó évi junius hó 28 és 29-én fog megtartatni az ev. ref. templomban, melyre egy a szülők, mint a t. érdeklődőközönség tisztelettel meghívattak. A vizsgarendje: Junius 28-án, vasárnap: d. e. 8—11 óráig és d. u. 2—6 óráig az I., II., III. és IV. osztály minden tantárgyból. Junius 29-én, hétfőn: d. e. 9—11 óráig az érdemi sorozat felolvasása, az évi dolgozatok kiosztása és a tanév bezárása. Új-torda, 1891. június 18-án. Az igazgatóság.

— **Beküldetett.** Botrányos viseletet tanúsított két ács hétfőn este az Egyházfalva-utcában. Két polgárosszony fethaszálva a holdvilágos estvét, a panorámától a vasutfele sétálgatott. Eppen arra vette útját, két — valószínűleg — jól bekapacitált állapotban lévő ács: Temesvári Ferencz és társa, virágos jó kedvükben az egyik jól reá dülleszkedett az egyik nő háttára, e két nő a rémülettől még szóhoz sem tudott jutni, csak amint elhaladt a két jó madár, akkor igyekeztek kérdőre vonni őket, de felhasználva a néptelen utca elflyét, még ők álltak feljebb. Valóban kíváncsú, hogy míg a panorama s a ringelspiel környékén 3 rendőr is tartózkodik, közülük legalább egy is nézne szét olykor-olykor a szomszédos utcákban. Az efféle dühajkodókat jó lenne valahára rendezh szoktatni.

— **Szerkesztői mondanivalók.** B. A. és V. Gy. Torda. A beküldött cikkek bevalnak. Tárgyalmas miatt csak a jövő számban közölhetjük. Cs. Z. későn érkezett, s így elkésett, jövőre a hét közepéig kérjük beküldeni tudósításait. Dr. V. Lajos Kolozsvárt. Az a fűrdői cikk már jöhetne... N. D. Már hogy kívánhatná, hogy ilyen cikket kiadjunk? Örvenden a n. nak, hogy a dinyét elverte a jég csak azért, hogy anyósa nem ehetik belőle! Engedje meg, hogy kerülőszókkal kimondjuk, miszerint ez a rosszlelkűség netovábbja. Szerkesztőségünk részint levelezői, részint a saját ópsége érdekében mint eddig, úgy ezutánra is óvakodni fog az anyósokkal kikötni. Dr. Sz. L. Hát az a vezércikk hol késik az éji homályban?

— **Budapesti levél.** A tanidény befejezése után rendszeren nagy számmal rándul fel a vidéki közönség Budapestre; a szülők gyermekeikkel, a tanárok és tanítók családjukkal a szünidőt arra használják, hogy az ország fővárosát, mely évről-évre szépül, növekedik, és érdekesbedik, megtekitsék, megcsodálják. Az idén azonban még egy rendkívüli a maga nemében páratlan látványosság, az agyagipar kiállítás is különösen vonzó hatással kell hogy legyen a vidéki közönségre nézve. Hogy némi fogalmat nyújtunk t. olvasóinknak, röviden ismertetjük a kiállítás néhány csoportját. Az aszfaltnak hazánkban elért fejlettségéről fényes bizonyítékot ad a magyar aszfalt-rész-

vény-társaság kiállítása, melyről a legkiválóbb szaktekintélyek s a fővárosi sajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Ezen másfél évtized óta fennálló hazai iparvállalat bemutatja felső-dernai Biharmegye) gazdag és kiapasztathatlan bányáink termékeit, melyek az utóbbi években rendezett valamennyi kiállításon kitüntetésben, az 1888. évi brüsszeli világkiállításon a legnagyobb kitüntetésben (diszoklevél) részesültek. A kiállításon látjuk e vállalatnak különböző burkolat-próbáit, s ezek közt a szabadalmát képező aszfalt-macadám kocsiut-burkolatát, faszárazzá tételi próbáit a különböző bányatermékeket, nevezetesen a Frinidáinál is szebb bitument, a ma már igen keresett kiviteli cikket képező derna-aszfaltot vasmáz készítésére, aszfalt vasmázat és aszfalt-olajat stb. A magyar Aszfalt-részvénytársaság állandóan 800—1000 munkást foglalkoztat gyártelepein és a különböző munkahelyeken, s érdemeit sorolható fel, hogy a modern építkezés dolgában visszamaradt vidéki városainknak a járda és utépités az előbbi magas áraknak jelentékeny leszállítása s kedvező fizetési feltételek concedálása által megkönnyítette, minnek folytán Arad, Budapest, Debreczen, Eger, Eszék, Győr, Kecskemét, M. Sziget, Nagyvárad, Pécs, Radna-Lippa, Szabadka, Szeged, Szombathely, Temesvár, Ungvár, Zágráb, Zombor, stb. városok, ezen vállalat által készítették aszfalt járdáikat. Ha még tekintetben vesszük, hogy ezen vállalat a külföldi versenyt szép és tartós munkája s árainak mérsékelttségével mindinább lehetetlené teszi, úgy konstataálnuk kell, hogy e hazai iparvállalat feladatának magaslatán áll s méltán kiérdemelte a magas kormány, a törvényhatóságok és a nagy közönség támogatását. Walla József igea gazdagon mutat be cement- és mozaik-lapokat, keramit kelheimi- és mettlacki-lapokat, teracotta építési diszitményeket, köfedélpép, tűzálló téglákat kőagyagcsöveket, kéménytoldalékokat stb. mint ezt ezen legnagyobb Budapesti cementgyáros cégtől már megszokta a nagy közönség, a legszebb változatokban. E kiállításból felismerhető, hogy Vala József mindenféle cementmunkák készítésére is vállalkozik, nevezetesen granit-terazzo, betonirozások, cement- és mozaik-lapokali burkolások csatornázások stb., s köztudomásu, hogy az általa elvállalt munkákat szakértelemmel végezteti és azok tartóságáért kezkeskedik. Budapest hévvíz-gyógyfürdői közt, az első helyet foglalja el a császárfürdő, melynek kénes hévvízei négy évszázad óta méltán világhírűek mindazon bajokban, a melyek ellen a hévvízfürdők javalva vannak. A császárfürdő egy hévvízeinek gyógyhatása, mint fürdőinek és lakószobáinak nagy száma, azok kényelmes és modern berendezése, tisztasága és a miniszteri felügyelet alatt álló házi kezelés szolidasága miatt a legmelegebben ajánlható. Rendelkezik a császárfürdő igen egyszerű s a fanyás igényeket is kielégítő lakószobákkal, melyeknek bére viszonylag igen jutányos a tavaszi és őszi évad alatt 25%, a téli évad alatt 50%-kal mérsékeltebb: mindennemű tudakozódásra az igazgatóság teljesen megbízható és kimerítő értesítéssel szolgál.

Károly Lajos főherceg a budapesti agyag-ipar kiállításán. Ő kir fensége jun. 6-án az agyagipar kiállítást is megtekintette, s az „Ungvári porcellán- és agyagipar részvénytársaság” által készített főbejárat a rajta levő igen csinos rózsaszínű teracotta épület diszitményekkel nagyon megnyerte tetszését, s érdeklő hallgatta a kalauzólló államtitkár magyarázatait, és örömet vett arról tudomást, hogy az ungvári gyár különféle stíly épületdiszitményei nagy vevőkörrel bírnak s hogy s gyárvezetőség az építő közönségnek az épület homlokzatok rajzait rendelkezésre bocsátja úgy hogy egyszerű megrendelés útján szép és olcsó épülethomlokzathoz juthat. Nagyon tetszetek még ő fenségének a kerti diszitmények, majolika diszedények és teracottából készült különböző szobrok és mellszobrok különösen a király, a magyar államférfiak és költők azon mellszobrai és dombormű arczképei, melyeket az ungvári gyár elsőrendű hazai szobrászok mintázatai után teracottából készít. Az ungvári majolika kályhái annyira megtetszetek ő fenségének, hogy kijelentette, miszerint Nagy-Tapolcsányi kastélya részére ezekből fog rendeltetni. T. olvasóink kényelmére megemlítjük, hogy a magyar írók mellszobrai és dombor művei igen olcsó árba akár az ungvári gyárban vagy a budapesti főraktárban (Andrássy-ut 30) rendelhetők meg.

CSARNOK.

Kolozsvári posta.

Kolozsvár, május 30.

A tordai hasadék. Torda.

E nap szépen volt megünnepelve. Vidám toasztok folytak s vacsora után, görög- és bengáli

fénnyel világítottunk, tüzesbékákat szöktettünk a levegőbe. Színes golyóbisokat, szétlővelő rüppentyüket bocsátottunk a magasba, melyek ez elszigetelt hegyen elragadó látványt nyújtottak.

Közeledett az éjféli. Elkomolyodtunk. Hadi tanácsot kelle tartanunk az alvás ügyében, elhatároztuk, hogy lemegyünk Peterdre.

Megkezdtük tehát fáklafény mellett a levonulást. A tetőtől nem messze szénaboglyát fedeztünk fel. Örvendtünk ennek, mint Kolumbusz Amerikának. Elfoglaltuk. Ágyakat készítünk. Vetkőzés helyett begomboloztunk, fejünkbe sapka helyett a pantallérban hozott meleg kalapot nyomva fekdűntünk le. Hálószobánk kedves volt. Falai és plafonja a fellegtelen kék égbolt, ragyogó csillagaival, ágyunk a hegy, ágyneműnk a széna. Lefekvés után még hosszan folyt a beszélgetés, a nevetgélés, még a felettünk levő öregmedve is mosolyogni látszott helyzetünkön. Alig nevezhető alvásnak, a mit aludni tudtunk. Szóval négy óra előtt már talpon voltunk. Panaszra mindeniknek volt az ágynevetk rosszasága, s a hálószoba hideg volta miatt. Sok volt a szénában a tövis. Ez mindenikünket összekarmolta. Kölcsönösen kinovettük egymás panaszát. Uti táskáinkból előszedtük gukkereinket, melyekben lencsék helyett jóféle fluidumok voltak. Eg felé tartva ezekkel, gukkoreztünk. Néhány darab süteményt fogyasztva közben.

Ezek után a hegytetőt sétáltuk körül.

Az elterülő látvány csodálkozással töltött el. Az Aranyos és Maros, mint gyémánt szalagok fogták körül a falvakat. Ezek hátterét a Székelykő, odább a hátszegi havasok, s a keleti kárpátoknak kimagasló harmas ormozata, az öreg Hargita, mely mintha pipáznék a felkelő napfényben, úgy szált fel róla a szürke párázat.

Végig mentünk egy sziklacsucson, mely a hasadék fölé nyulik. A hang erőteljesen verődik vissza e helyen a hegyek ormairól. Lábaik alatt a sziklacsoporozatok bizarr alakzatokban váltakoznak. Különféle, egyebütt csak mesterségesen tenyészhető növények fogják ezeket körül.

A hegyoldalról lehaladva, két oláh kalauzóllása mellett a barlangokba vonultunk be. Fáklyánk szépen világította be ezeket.

A tetőkön feketelő donevér-sereg zizznéssel rebent fel közeledésünkre. A revolverlővés hosszú dörgést hallatott e barlangokban. Némelyikben hason csuszva bujkáltunk egy darab utig. A barlangokból kijövet a hasadékon mentünk végig.

Az égnek meredező bércek között folydogáló patak mentén körül-köre ugrálva haladtunk. Kecsenyájak legelésnek a sovány oldalon, pásztorok kapaszkodnak le és fel, meglepő ügyességgel a szédítő meredekségű szirteken. A Torda felőli oldalon levő regényes fekvésű malomban a magunkkal hozott husneműekből gazdag villás reggelit készítettünk, melyet a hús patakban úditó fürdés előzött meg.

Tíz óra tájt hagytuk el reggeli tanyánkat s mezei ösvényen haladtunk Tordára.

Kevéssel tizenkét óra előtt érkezünk be Tordára. A Korona szállóban podgyászainkat lerakva, a melegtől kiszáradt ajkainkat savanyu vizesborral úditettük fel. A tordai koresolyázó-egyesület elnöke Velits Ödön fogadott s előzékenységgel kalauzóllt bennünket. Társaságában ebédután elmentünk a sósfürdőbe, melynek dus sótartalmu vize az ut fáradalmait mindenikről ugyszólván lemosta. Újjá születve éreztük magunkat valamennyien e fürdés után. Torda már egészségügyi tekintetéből is ropant kincset bír e fürdőben. A testre való úditó jótékony befolyását tapasztalni kell, mert lelni alig lehet. A fürdődíj olcsó, 10 kr személyenként.

Visszajövet egy magaslatról néztük a várost, melynek fekvése hasonlít Kolozsvárhoz, azzal az előnnyel, hogy az délnek fekszik.

Épületei közül a kath. templom, góth stíly alakja ragadja meg a figyelmet, melynek építési modora a Mátyás korára vall.

A nem régiben épült megyeház impozáns stílyben épített palota. Czimerében a tordai hasadékot, a Maros és Aranyos folyókat láthatjuk.

Délután Thurzai István úr kalauzóllása mellett a kincst. faraktárt, gőzfürészt tekintettük meg, hol az usztatott tönkből különböző fűrészárúk metszetnek, deszkától kezdve a gyufaszálakig.

Estve családias kört formálva, keveset törődve a felettünk tornyosuló fellegekkel, vidám órák rebentek el észrevétlenül előttünk. A mit azonban időben vesztettünk, visszanyertük ama tapasztalatban, hogy az atletika iránt e kis magyar város intelligens lakói is meglepő érdeklődéssel viseltetnek. Hogy azonban ennek magva gyökeret verjen, a tízezer lakosságú városban, évtizedek kellene.

A zápor visszaindulásunkat késleltette. Szép alkalmunk volt megismerkedni a világtatlan utcák kellemetlenségeivel. Pókoli sötétség, itt pocsolya, amott feneketlen sár, majd egy árok, vagy patak. Idegen, ha ép bőrrel, vagy lábbal haladhat végig az ily utcákon a gondviselésnek hálát adhat. A világosság, fényezés számba jöhet az utcán. A táncmulatság helyiségében is sötétségtől feketélő udvaron bukdácsoltak a kolozsvári dalárok.

A koresmai élet élénk éjjel Tordán. Legió a száma a cigányzenekaroknak, de azonkívül a hárfa kinzó hangjai mellett is kitűnően mutat közönsége.

Az eső elálta után a hajnali órák felé folytattuk utunkat haza felé, örülve annak, hogy a tordai hasadék megismerésének az idő kedvezett.

Szemlélő.

Torda-Aranyos vármegye alispánjától.

5714—1891. számhoz

alispáni.

Hirdetmény.

A marosludas-mezőtóhát-mezőmehesi törvényhatósági közut 7,35 km. szakaszán 1891—1892. években szükséges s a két évre összesen 6762 frt 80 kr. költségösszeggel előirányzott 3040 két köbméteres kavicsshalomnak a közut mentén levő vasuti lerakódó-helyekről a közutra leendő kiszállításának biztosítása céljából **folyó évi július 3-ik napjának d. e. 10 órájára** hivatalos helyiségben tartandó zártajánlati versenytárgyalást hirdetek.

Felhivatnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat hozzám czimezve a kitűzött tárgyalási nap d. e. 10 órájáig nyújtsák be. A később beérkezett ajánlatok, valamint általában a bármikor beérkezett táviratok figyelembe vételni nem fognak.

Az öt pecséttel zárt ajánlatok borítékán a czimezésen felül kiirandó: ajánlat kavicsszállításra.

Az ajánlatok a Torda-aranyosvármegyei m. kir. államépítészeti hivatalnál átvehető ajánlati minta és felosztási kimutatás szerint teendők.

Ajánlatok a kavics felosztási kimutatásban megjelölt egyes utrészekre is elfogadhatnak.

Ugy az ajánlat, mint a hozzá mellékelt kavicsfelosztási kimutatás szabályszerűen bélyegzendő s mindkettő az ajánlattevő által aláírandó.

Az ajánlathoz csatolandó bánatpénznek a tárgyalásnál alapul szolgáló kavicsfelosztási kimutatásban kitett 1891. évi mennyiség után az ajánlattevő által ígért árak összegének legalább 5%-át kell kitenni.

A szállítási szerződés és részletes feltételek az ajánlati minta és ennek mellékletét képező felosztási kimutatás a Torda-aranyosvármegyei m. kir. államépítészeti hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők, illetve átvehetőek.

Tordán, 1891. évi június 16-án.

S Á N D O R,
alispán.

Sohasem ismétlődik

e ritka

ALKALMI VÉTEL.

➡ Majdnem ingyen. ➡

CSAK! 2 frt 65 kr. CSAK!

Kitűnő zsebóra

elegáns lánczczal.

Valamennyi főüzletem felosztása miatt kénytelen vagyok óriási raktáromon tudadni. Hogy ezt lehetővé tegyem, a mai naptól kezdve eladok

Egy igen finom, jól járó órá

urak, nők és gyermekek számára

2 frt 65 kr. rendkívüli olcsó ár mellett

és díjtalanul mellékelek az óra mellé egy divatos lánczot. Megrendelések sorrend szerint gyorsan eszközöltetnek.

Szétküldés utánvétellel.

Első és legnagyobb óra-raktár Pollák Károly cég,

Bécs 2/2 Novaragasse Nr. 43.

➡ Pompás alkalmi ajándék. ➡

(8—10)

A Pesti Hirlap 40,000 példányban jelenik meg.

PESTI HIRLAP

naponként 16—20 oldal terjedelmű,

➡ pártoktól és kormánytól egyaránt független politikai napilap. ➡

Munkatársai közt vannak Magyarország elsőrangú publicistái és szépirodalmi írói.

A lap állandó előfizetői, habár havonként újítják is meg az előfizetést,

karácsonykor ajándékul kapják
Pesti Hirlap nagy képes naptárát.

Eőfizetési árak:

Egész évre 14 frt. | Fél évre 7 frt. | Negyedévre 3 frt 50 kr. | Egy hóra 1 frt 20 kr.

➡ Rendes zenemellékletek. ➡

Mutatványszámokat kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal:

BUDAPEST, V. ker., nádor-utca 7. szám.